

ORAZ

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Wyraz ORAZ to spójnik. Ma takie samo znaczenie i funkcję jak spójnik i, dlatego mówimy i piszemy albo ORAZ, albo i, nigdy „i oraz”, np. Miała dwóch braci oraz trzy przyrodnie siostry (nie: „Miała dwóch braci i oraz trzy przyrodnie siostry”). Połączenie „i oraz” jest traktowane jako tautologia, jako błąd językowy. A jednak to właśnie połączenie „i oraz” / „i o raz” dało początek spójnikowi ORAZ. W XVI, XVII, XVIII w. ORAZ było nie spójnikiem, lecz przysłówkiem o znaczeniu ‘zarazem, jednocześnie’. Powstało z wyrażenia przyimkowego O RAZ (podobnego do takich połączeń jak: o mało co, o włos, o wiele), używanego na oznaczenie bliskości w czasie, bezpośredniego następstwa zjawisk, czynności czy stanów. Jeszcze w słowniku S.B. Lindego znajdziemy przykład: „Chory i oraz ubogi”, czyli ‘chory, a zarazem ubogi’. Pamiętajmy wszakże, że zmienia się język, zmienia się zwyczaj językowy, zmienia się też norma językowa, a to, co było odpowiednie w XIX w., dziś może być niepoprawne.